

Liturgie bij de preek: (morgendienst)

Psalm 42:1,3 / Jeremia 20:7-18 / Psalm 102:1,2,6 / Zondag 10 HC / Psalm 102:8,9,13 / HA: Gezang 179b, Gezang 118 / LvdK 432:1,2

Wanneer u deze preek wilt gebruiken anders dan voor privégebruik, wilt u dat dan even doorgeven?

Preek n.a.v. Zondag 10 HC *Alle dingen ten goede?!* Hattem-Noord, 6 maart 2011

Volk van God, geliefde broers en zussen van Jezus Christus,

'God doet alle dingen meewerken ten goede...'

Het zijn voluit bijbelse woorden, bekende woorden ook.

Alles komt van God. Zo is het. En het is je houvast al die tijd dat het je in het leven goed en gemakkelijk gaat. Alhoewel je 't in zulke goede tijden ook nog wel eens wil vergeten, dat je je voorspoed en geluk en welvaart en vrede aan *God* te danken hebt.

Maar dan krijg je klachten. En na vele onderzoeken klinkt als donderslag bij heldere hemel: kanker!

Of dan sta je, na jarenlange hulp en therapie en wat niet al, uiteindelijk toch bij de puinhopen van je huwelijk.

Of dan kom je er achter dat je homo bent. En je weet wat de bijbel daarover zegt en hoe de mensen in de kerk daarover denken...

Ja, dan wordt het allemaal wel even wat anders.

Dan trekken er donker dreigende wolken voor je zon die altijd leek te schijnen...

Doet God dan nog alle dingen meewerken ten goede?

Hoe kan God nou zoiets willen? Waarom moeten er zulke verschrikkelijke dingen gebeuren?

Waarom moest hij...? Waarom moet ik...?

God is *liefde*? Daar voel ik helemaal niks van. Het lijkt er eerder op dat God er helemaal niet is.

God is toch almachtig - nou dan, waarom grijpt Hij dan niet in? Waarom laat Hij het allemaal maar geworden?

En wat kan het bekende dan als een cliché klinken, goedkoop, als een afgerafeld doekje voor het bloeden - *God doet alles meewerken ten goede*. Ja, dat *weet* je wel - je hebt het keurig uit je hoofd geleerd op catechisatie, maar *nu...?*, *toch niet dit...?*

En het is alsof ze niet tot je doordringen, die woorden uit de bijbel, gelezen door iemand die je met al z'n goede bedoelingen komt bezoeken en wil troosten. Ze raken je niet, *nu even niet*.

Als je hele leven op de kop komt te staan, als je hardhandig door elkaar wordt geschud, als het allemaal niet gaat in het leven zoals je gedacht of gedroomd had, als je om je heen - ver weg of dichtbij - lijden, honger, dood en ellende ziet, als je zelf dingen moet meemaken die haast niet te dragen zijn... wat kan het dan een worsteling zijn na te zeggen, te aanvaarden, het een plek te geven dat God alle dingen doet meewerken ten goede voor hen die God liefhebben...

Of zou het *daar* misschien aan liggen: *...voor hen die God liefhebben...?*

Heb ik God misschien niet voldoende lief en zou Hij mij daarom straffen? Heb je 't allemaal aan jezelf te danken? Wil God je een lesje leren?

En je raakt vertwijfeld, in jezelf gekeerd. Verbitterd misschien wel. Je gaat zoeken: wat is er mis gegaan? Neerslachtig. Neerwaartse spiraal. Nog verder weg, nog dieper...

Of je voelt je schuldig - mag je wel boos zijn op God? Vragen stellen? Twijfelen?

Wat een geluk dat we dan de bijbel hebben.

En dat we dan zomaar opeens Jeremia boos horen zijn.

Teleurgesteld in mensen, maar ook teleurgesteld in God. De draad kwijt over de taak die hij van de Here had gekregen en die haast niet te dragen was.

Jeremia, die zelfs zegt dat hij maar liever niet geboren was, omdat hij toch maar een mislukkeling is.

En je houdt je adem in als je Jeremia zo hoort razen - wat zal de Here daar wel niet van zeggen?

≥ Het was gegaan zoals hij wel ongeveer had gedacht: het was één groot fiasco geworden.

Maar wat wil je ook met zo'n figuur als hij!?

Hij had het toch al gezegd: *Here, ik kan het niet doen, ik ben echt veel te jong, ik heb geen overtuigingskracht, de mensen zien me aankomen.*

Hij had z'n bezwaren gehad, z'n bedenkingen kenbaar gemaakt aan God. Maar het had allemaal niks geholpen. God had doorgedrukt en hem zeer tegen zijn wil in toch als zijn profeet aangesteld. God had hem overreed en hij was gezwicht onder de druk. God had hem overweldigd en hij had er niks tegen kunnen doen.

Was het maar anders gegaan, had hij maar voet bij stuk gehouden - God had hem achteraf toch wel gelijk moeten geven en zou nu toch zelf ook wel inzien dat het allemaal maar niks was.

Kijk nou eens naar de boodschap die hij namens de Here moest brengen aan zijn volk. Hij had het gedaan, steeds maar weer was hij de straat op gegaan en had het de mensen verteld: dat er oorlog zou komen, straf, wegvoering als er geen bekering kwam. Dag aan dag had hij die ellende over de hoofden van zijn dorpsgenoten uitgeroepen. Spuugzat werd hij er van, altijd maar weer dat onheil. Hel en verdoemenis - zwartgallig werd je ervan. En wat was er tot nu toe van gekomen? Niks! Helemaal niks. Er was nog geen greintje van wat hij voorspeld had gebeurd.

En daar stond hij dan: Gods Eigen Profeet. Met z'n mond vol tanden mooi voor schut.

De mensen om hem heen lachten zich een rotje en spotten met hem. *'Waar blijven nou die troepen uit het noorden?' 'Oe, pas op: schrik van rondom!' 'Wanneer komt die straf dan eindelijk eens?' 'Mooie profeet van God ben jij zeg'.*

Machteloos voelde hij zich. In de steek gelaten - ja ook door God. God had toch beloofd dat Hij hem zou helpen! Hij had toch zijn mond aangeraakt en gezegd 'Ik zelf leg je de woorden in mijn mond.' Goed, dat voelde hij wel; het waren zeker niet zijn eigen woorden die hij rondbazuinde. Maar dat God hem zou bevrijden, en dat hij een sterke stad zou zijn, een ijzeren zuil, een koperen muur - daar was niet veel van te merken.

Mooie woorden waren het, prachtige beloften, maar wat heb je daar aan? Het leek wel alsof God weg was en het vuile werk door hem liet opknappen.

En de mensen werden zat van hem. Ze konden zijn profetie niet verdragen en stopten hun oren dicht - hij kon het zich voorstellen, want aangenaam was anders. Hij had ook liever voorspoed en welvaart en vrede aangekondigd. Maar ze namen het *hem* kwalijk. En achter z'n rug om wilden ze hem een loer te draaien. Hij merkte het wel als ze weer eens tegen elkaar stonden te fluisteren. Zelfs bij z'n vrienden moest hij op z'n woorden passen, want ze konden het zomaar tegen hem gebruiken. Hij was helemaal alleen komen staan. Eenzaam sleet hij z'n dagen. Dat was blijkbaar zijn kruis: van God en mensen verlaten.

Bitter werd hij ervan. Waar deed hij het nog voor? Het hielp allemaal toch niks. En z'n eigen leven werd er alleen maar ondraaglijk van. Waarom niet gestopt? De citer aan de wilgen gehangen? Ik kan beter zwijgen. M'n mond houden... ≤

Zo zie je Jeremia voor je, terwijl hij in de gevangenis zit. Of misschien wel in de put met z'n voeten in de bagger, steeds dieper wegzinkend. Of misschien gewoon thuis op bed, met z'n rug

tegen de muur, bittere tranen huilend.

Misschien herken je jezelf erin, en komt deze profeet van toen heel ver weg opeens heel dichtbij. Zou je hem een hand willen geven, je arm om hem heenslaan en tegen hem zeggen: 'wat jij voelt, voel ik ook'.

Maar ook als je je niet in hem herkent, is in ieder geval wel heel mooi, dat het in de bijbel staat. En dat het blijkbaar gedachten en gevoelens zijn die ook bij anderen voorkomen. Ja, die zelfs een groot profeet als Jeremia kan hebben. Wat dat betreft is de bijbel een boek over gewone mensen voor gewone mensen, waarin wat wij al gauw beschouwen als 'geloofshelden' die we eerbiedig op een voetstuk plaatsen, bij nader inzien gewoon mensen van vlees en bloed blijken te zijn, mensen net al wij. Dat is bemoedigend! Dat de grote God er is voor gewone mensen, mensen zoals wij, mensen zoals Jeremia, met hun *ups and downs*, hun hoogte- en dieptepunten.

Want hoor toch hoe Jeremia worstelt.

Hij wil graag zwijgen. Maar hij *kan* het niet.

Hij wil de Here wel wegdrukken uit zijn leven en niet meer aan Hem denken. Maar het *lukt* hem niet.

Dan wordt z'n hart brandend in hem, een vuur dat een uitweg zoekt, het binnenhouden lukt niet. Misschien vliegt het je zelf ook wel eens aan: zou het allemaal wel waar wezen?! Is het allemaal geen onzin? Houd ik me zelf niet voor de gek? Waarom zou ik nog langer geloven, in de bijbel lezen, bidden? Je merkt toch niet dat God luistert. Is het niet veel aantrekkelijker God de rug toe te keren? Te doen alsof Hij niet bestaat?

Maar met dat je zoiets denkt, brandt je hart in je van vuur, en je voelt: nee, het is *wel* waar, het is *niet* bedacht, het *kan niet* bedacht zijn: God is echt - kijk naar de schepping, naar het immense heelal, kijk naar ieder nieuw mensenleven, kijk vooral naar de Here Jezus, zijn liefde, zijn verzoenend sterven... Dan voel je het vuur in je branden. Al is het soms maar een piepklein waakvlammetje, de Geest blijft in je werken. Wie kan het vuur van de Geest doven?

En dan plotseling is het net of iemand de knop van de warme kraan omdraait waardoor de geiser aanslaat; en het kleine waakvlammetje wordt zomaar een groot vuur, een uitslaande brand. Niet binnen te houden. Het perst eruit, en je kunt het wel uitzingen, wel uitjubelen: 'de Here is getrouw en sterk, Hij zal zijn werk voor mij voleinden...'

Dan hoor je Jeremia vanuit de put een loflied zingen voor zijn Heer. Dan kunnen Paulus en Silas in de gevangenis psalmen zingen. Dan kan Jona vanuit de ingewanden van de grote vis een danklied aanheffen. Dan kunt u, dan kan zelfs jij...

Zo kent ook het geloof van Jeremia zijn *ups and downs*, zijn hoogte- en dieptepunten. En ze liggen soms vlak naast elkaar. Want van het hoge loflied zakt Jeremia maar zo weer in een diepe depressie.

Ver heen is hij, als hij z'n geboortedag vervloekt. Was ik maar nooit geboren, was er maar nooit iemand geweest die mijn vader de blijde tijding bracht dat hij een zoon gekregen had. '*Waarom toch ben ik uit de moederschoot voortgekomen om moeite en kommer te aanschouwen en opdat mijn dagen ten einde spoeden?*'

Het is alsof Jeremia zegt: 'Here, als U mij toch al vanaf de moederschoot kent en in de baarmoeder al geheiligd hebt als profeet, dan was ik maar liever toen al gestorven, want dan hoefde ik tenminste niet dat verschrikkelijk oordeel van U aan te kondigen. Bij dezen lever ik mijn roeping in.'

Je bent ver heen als je er liever niet meer bent.

Dan is het licht wel bijna uit bij je, zie je er geen gat meer in, ben je aan het eind van je Latijn.

Je voelt je mislukt. Misbruikt misschien wel. Een misbaksel. Iemand die niks kan en alleen maar anderen tot last is. Niemand die van je houdt, die iets om je geeft. Altijd maar weer nieuwe ellende. Je wordt er zo moe van, zo eindeloos moe. Hoe kun je dan verlangen naar rust.

Jeremia was ver heen. *'Was ik maar nooit geboren'*.

Het is alsof je Job hoort praten (of heeft Job het van Jeremia?). *'De dag verga waarop ik geboren werd'*, zegt Job. *'Waarom ben ik niet bij de geboorte gestorven, dan zou ik nu rust hebben.'*

Het zijn voor de bijbel bekende klanken, ontkennen dat zulke gevoelens bestaan, hoeft dus niet. Maar *mag* je wel zo praten? Ga je dan niet over de schreef?

Wat opvalt is, dat de Here Jeremia laat uitrazen. Nergens blijkt dat de Here zijn wenkbrauwen fronst, boos wordt op zijn dienstknecht, hem de mond snoert of verbiedt nog verder te praten.

Niets van dat al. De Here luistert alleen. Hij kent immers zijn kinderen. Hij weet hoe ze zijn.

En Hij zal ons menselijkerwijs reageren ook wel begrijpen.

Op dit moment geen reactie. Maar uit het vervolg blijkt dat de Here Jeremia wel ergens toe wil brengen. Hij zal zijn kind laten zien dat Hij trouw is en zijn woord nakomt.

En daarom staat natuurlijk dit gebeuren in de bijbel. Om je te laten ontdekken: ook al zie je het niet, God is wel bezig. Ook al merk je er zelf niks van, God gaat wel verder.

En elke dag, ieder uur, is een stapje dichterbij het moment dat zeker gaat komen.

Waar wij het totaaloverzicht gauw kwijt zijn en ons verliezen in details, werkt God aan de grote lijnen van de wereldgeschiedenis waarin Hij die details van ons inpast en gebruikt.

Maar ach, wij mensen hebben zo gauw ons oordeel klaar.

En we weten het ook altijd zo goed - voor een ander dan.

'Mag niet!', zeggen we dan, en *'zus en zo en daarom en dus!'*

En vooral: niet zeuren, 't is niet anders. Je moet het maar nemen zoals het komt.

Grote kans dat we juist daarmee over de schreef gaan.

Want God is met ieder van ons *persoonlijk* bezig.

En dat vraagt geen doffe berusting, maar actieve aanvaarding.

En niemand kan ooit *van dat van een ander* zeggen *'dat heeft God daar en daarom gedaan'*.

Ieder heeft wat dat betreft werk genoeg in z'n eigen leven, met z'n eigen zonden, driften, aanvechtingen en verzoeken.

Want, laten we dat nooit vergeten: in alles is God gericht op je persoonlijk behoud.

Kijk dus niet allereerst naar wat God een *ander* wil leren met dat wat gebeurt, maar probeer te ontdekken wat de Here *jou* ermee wil leren.

Niet te snel oordelen over een ander dus.

Maar pas ook op met een al te snel oordeel over God. Want je schuift Hem maar zo wat in de schoenen. Je denkt het ook maar zo beter te weten dan God.

Houd er rekening mee dat, juist als je in de put zit, je blikveld beperkt is en dat er maar van één kant redding kan komen: van Boven!

Kijk, en daar wil de Here Jeremia brengen. En heel mooi: Jeremia komt daar ook!

Door alle donkere woorden van dreiging en onheil, goddeloosheid en afval, schijnt een paar hoofdstukken verder plotseling het heldere licht van de profetie over de komende Messias.

Het mag een klein straaltje zijn misschien, het geeft wel hoop.

Er zal namelijk een rechtvaardige Spruit komen, een wettige nakomeling van David, die als koning zal regeren en verstandig zal handelen.

'In zijn dagen zal Juda behouden worden en Israël veilig wonen; en dit is zijn naam waarmee men Hem zal noemen: de Here onze gerechtigheid'(Jeremia 33).

Door Jezus Christus is er uitzicht, hoe diep je ook gezonken bent, hoeveel verdriet of pijn je ook hebt, hoe uitzichtloos je leven ook lijkt.

Dat is het geheim, het raadsel van Gods voorzienigheid: zijn Vaderhand.

Het is de hand van de Vader van onze Heer Jezus Christus die alles bestuurt en regeert, de hand waarin onze namen zijn gegrift.

Je houvast ligt dan ook niet in wat je voelt, maar in Hem die je vasthoudt.

Dat helpt me op de been. Dat maakt dat ik verder kan. Aan Gods Vaderhand.

Amen.